

MÄNTYHARJU

6.3.2013

Valtiovarainministeriö
Kunta- ja aluehallinto-osasto

Mäntyharjun kunnan lausunto kuntarakennelakiluonnoksesta

1. Yleistä

Kunta- ja palvelurakenneuudistus on kokonaisuudessaan perustunut hallinnon uudistamisen lähtökohtiin, jolloin kansalaisten tarvitsemien ja perustuslailla turvattujen palveluiden saatavuus ja saavutettavuus sekä julkisten palveluiden rakenneuudistus on jäänyt totaalisen toissijaiseksi. Tätä hallinnollista näkökulmaa kuvastaa mm. asetetut epäloogiset väestömäärä- ja oppilasrajat sekä epärealistiset aikataulut uudistuksille.

Lisäksi rakenneuudistusta on tarkasteltu vain kuntaliitosten toteuttamisen lähtökohdista, unohtaen jo toimivat ja jopa laaja-alaiset alueelliset yhteistyömallit. Toisaalta tutkittua tietoa ei ole siitä, että kunta- ja palvelurakenneuudistuksen (PARAS-hanke) aikana toteutetut, merkittävätkään, kuntaliitokset olisivat tuoneet liitosalueelle taloudellista hyötyä taikka parantaneet kuntalaisten palveluja.

Kuntarakennelakiluonnoksessa palvelujen järjestäminen ja tuotanto on yhdistetty siten, että se on omiaan lisäämään epäselvyyttä sekä sekavuutta tuottamisen ja järjestämisen erosta. Kuntien palvelutuotannosta tai tuottamistavoista ei pidä säätää laissa.

Aikataulut nyt pyydetylle lausunnolle on liian kiireinen ja avoinna on useita todella merkittäviä asioita joiden ratkaiseminen vaikuttaa lausunnon sisältöihin. Ensinnäkään käytössä ei ole riittävää tietoa mm. sote-uudistuksen todellisesta sisällöstä. Toiseksi

uudet kunnanvaltuustot pääsääntöisesti ovat aloittaneet toimintansa tammikuussa 2013. Mäntyharjun kunnanvaltuuston toteuttama laaja ja perusteellinen strategiatyö valtuustokaudelle on vasta käynnistymässä. Prosessissa määrittyvät tarkemmin kunnan kehitysnäkemykset ja tulevaisuuden tavoitteet kunta- ja palvelurakennetarpeisiin, talouteen sekä alueen elinvoimaan liittyen. Lausuntoja pyydettyä ja niitä annettaessa käytössä on oltava riittävä ja oikea informaatio uudistuksiin liittyen, mikä ei nyt esimerkiksi sote-uudistuksen osalta toteudu.

Mäntyharjun kunta on antanut edellisen lausuntonsa kunta- ja palvelurakennemuutokseen liittyen 28.3.2012. Mäntyharjun kunta toteaa tässä yhteydessä, että se pitäytyy edellisessä lausunnossa antamiin vastauksiinsa sekä painottaa, ettei se pidä tarkoituksenmukaisena eikä näe tarvetta osallistua kuntajakoselvityksiin.

2. Selvitysvelvollisuudesta, selvitysperusteista (mukaan lukien poikkeusperusteet ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä)

Mäntyharjun kunta toteaa, ettei ole tarkoituksenmukaista käynnistää tai toteuttaa pakonomaisesti lakiluonnoksessa määriteltyä selvitystyötä. Lähtökohtana tulee olla kunnallisen itsehallinnon perusteiden mukaisesti kunnan oma päätös tarpeesta selvittää ja toteuttaa kuntaliitos. Esitetty pakkoselvitys on tarpeeton. Ensinnäkään se ei johda onnistuneeseen ratkaisuun, kun lähtökohtaisesti selvitykseen osallistujat eivät hae liitosta eivätkä suuntaudu liitokseen. Toiseksi, aidosti elinvoimaisuutta edistävä seutu- tms. vastaava aluekokonaisuus on esitettyjä asioita selvittänyt vapaaehtoisesti ja omista tarpeistaan lähtien mm. maankäytön, asumisen ja liikenteeseen liittyvissä tms. selvitystöissä.

Lakiluonnoksen 4 c §:ssä määritetyt selvitysperusteet raja-arvomäärittelyjen osalta ovat epä johdonmukaiset. Ne eivät huomioi mm. vapaa-ajanasetuksen taikka muuttoliikkeen merkitystä. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen osalta määritelty 20.000 asukkaan raja-arvo on ristiriidassa esillä olleen sote-työryhmän esityksen kanssa. Työryhmän näkemys riittävästä asukasmäärästä olisi 50.000 – 100.000 asukasta. Tämä on toisaalta osoitus siitä, että kunnallishallinnon kokonaisuudistusta ollaan tekemässä, mutta eri osa-alueet ovat ristiriidassa keskenään, samalla luoden epätietoisuutta ja hämmennystä. Todellista perustetta luonnoksessa esitetyille väestö- tai oppilasrajalle ei ole. Lakiin ei pidä myöskään ottaa säännöksiä palvelutuotannosta tai sen toteuttamistavasta. Se on kunnallisen itsehallinnon nojalla kunnalle kuuluva asia ja näin on oltava jatkossakin.

3. Valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta

Mäntyharjun kunta toteaa, että valtioneuvoston toimivaltaan päättää kuntajaon muuttamisesta on tarpeen, mikäli kunnan osalta kriisikuntakriteerit kaikilta osin täyttyvät ja kuntalaisten peruspalvelujen saatavuus on todellisesti uhattuna. Muilta osin nykyinen valtioneuvoston toimivalta on täysin riittävä.

4. Yhdistymisavustuksien ehdoista ja määristä

Mäntyharjun kunnan näkemyksen mukaan ns. porkkanarahat tulee säilyttää. Lisäksi lailla tulee taata pysyvästi, että liitoksen myötä yhdistyvät kunnat eivät menetä liitoksessa valtionosuuksiaan. Viiden vuoden aikamääre on riittävä kuten voimassa olevassa kuntajakolain 44 §:ssä säädetään.

5. Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevan linjausten mukaisesti

Mäntyharjun kunta toteaa, että asetetussa aikataulussa on mahdotonta lausua asiasta mitään tarkempaa, kun uudistuksen tilanne on epäselvä ja muuttuva, eikä palvelurakennetyöryhmän loppuraporttiin tuonut todellista esitystä. Asia siirtyi alueellisten selvityshenkilöiden tehtäväksi, ja työlle asetettu aikaraja on vasta 28.2.2013.

Nykyisellään esitykset palvelurakenteesta perustuvat hallinnolliseen uudistukseen. Mäntyharjun kunta haluaa kuitenkin painottaa, että palvelurakennemuutoksessa on keskeisessä osassa sosiaali- ja terveystieteiden turvaaminen sekä alueellisesti että yksilötasolla. Rakennetta tärkeämpää on huolehtia toimivista palveluketjuista, missä yksilö saa tarvitsemansa palvelun nopeasti ja kustannustehokkaasti tuotettuna. Tämä merkitsee kansalaisten yhdenvertaisuutta palvelujen saatavuudessa.

Tarkoituksenmukaista on tulevaisuudessakin huolehtia siitä, että esimerkiksi alueellisesti erikoissairaanhoidon riittävä päivystyksellinen taso on olemassa. Etelä-Savossa tämä tarkoittaa Etelä-Savon sairaanhoitopiirin päivystystoiminnan turvaamista erityistason operatiivisena päivystyksenä (II-tason päivystys).

Mäntyharjun kunta toteaa halunsa lausua sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutuksesta tarkemmin, kun kokonaisuus uudistuksesta on tarkemmin hahmottumassa.

6. Lopuksi

Mäntyharjun kunta toteaa, ettei se näe perusteltuna taikka tarkoituksenmukaisena toteuttaa pakonomaista selvitystyötä kuten se rakennelakiluonnokseen on kirjattu. Sama näkemys koskee myös esitettyjä aikatauluja, joita kunta pitää epärealistisina ja käytännössä mahdottomina toteutua. Kuntarakenneuudistuksesta Mäntyharjun kunta toteaa, että kuntarakenteiden ei pidä olla ensisijainen uudistamiskohde. Tärkeämpää on keskittyä julkisten palveluiden uudistamiseen, erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon osalta, eikä niinkään itse rakenteiden. Osana julkisten palveluiden uudistamistyötä, on tarkasteltava palveluiden rahoitusta ja rahoitusvastuuta valtion ja kuntien välillä siten kuin Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 9 artiklassa säädetään.

MÄNTYHARJUN KUNTA

Markku Häkkänen
kunnanhallituksen pj.

Jussi Teittinen
kunnanjohtaja